

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Türkiye ve Samsun Tarımı
Stratejik Plan Temel Misyon Bileşenleri
Milli Tarım Projesi

Burhan HEKİMOĞLU
Ziraat Mühendisi

Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi

Strateji Geliştirme Birimi
Samsun / Aralık 2017

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

**Türkiye ve Samsun Tarımı
Stratejik Plan Temel Misyon Bileşenleri ve
Milli Tarım Projesi**

1. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınızın ve İl Müdürlüğünüzün kuruluş amacı nedir?

Kurumsal varoluş amacımız; Sürdürülebilir tarımsal üretimi, yeterli ve güvenilir gıdaya erişimi, kırsal kalkınmayı ve rekabet edilebilirliği sağlamak amacıyla tarımı stratejik bir sektör olarak ele alarak, **milli** ve küresel çözümler üreten **güçlü bir Türkiye** için çalışmak.

2. Son yıllarda ülke tarımının gelişimi ve tarımsal ihracatı ne durumdadır?

2017 yılının ilk dokuz ayında yüzde 3,3 büyüyen tarım sektörünün bu yılı büyümeyle tamamlamasını beklemekteyiz. Son on dört yılın on ikisinde büyüyen tarım, cumhuriyet tarihinin en istikrarlı dönemini yaşamaktadır. Tarımsal hasılda 2005 yılından bugüne Avrupa'daki liderliğimiz devam etmektedir. Üreticilerimizin gayretleri, verilen destek ve yatırımlarla birleşince bitkisel üretimde önemli artışlar gerçekleştirilmiştir. 2002-2017 döneminde toplam bitkisel üretimimiz 22 milyon ton artarak 98 milyon tondan 120 milyon tona çıkmıştır. Bitkisel üretimde yeni projelerimiz ve verimli, kaliteli ve yeterli üretimimizi güçlendirmek hedefiyle çalışmalarımız artarak devam edecektir.

Tarım ve gıda ürünleri ihracatımız 2002-2016 döneminde 4 kat artmış, 3,7 milyar dolardan 16,2 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye tarımsal dış ticarete net ihracatçı bir ülkedir. Son on beş yılda tarım ve gıda ürünleri dış ticaretinde toplam 58 milyar dolar ihracat fazlası verdik. Türkiye sadece kendi ürettiğini ihraç eden bir ülke değildir. Aynı zamanda ham maddesini yurt dışından alıp içeride işleyip katma değer katıp tekrar ihraç edebilen bir ülkedir. Bugün dünyada buğday unu ihracatında lider, makarna ihracatında ikinci sırada iken bu durum katma değerli ihracat anlayışımızın bir sonucudur. Tarım ve gıda ürünlerinde katma değerli ihracatımızı artırmaya yönelik çalışmalarımız bundan sonra da aynen devam edecektir.

3. Ülke tarımına verilen desteklerin durumu nedir?

2003-2017 döneminde üreticilerimize 103 milyar lira, yani eski parayla 103 katrilyon lira destek ödenmiştir. 2018 yılında ise yaklaşık 14,5 milyar lira destek verilecektir. Bu destek tarıma sağlanan nakit hibe kaynaktır. Bunun yanında ayrıca arazi toplulaştırma ve tarımsal sulama yatırımları, tarımsal kredi sübvansiyonları, müdahale alımları ve ihracat destekleri gibi birçok kalemden tarıma önemli kaynak sağlıyoruz, sağlamaya devam edecektir. Özellikle girdilere yönelik mazot, gübre, tohum ve yem bitkileri desteklerimiz devam edecektir.

Mazot desteğini 2003 yılında ilk kez hayata geçmiş ve şimdi ürün bazında mazot maliyetinin yarısı karşılanmaktadır. Tarımsal kredilerde konusuna göre yüzde 25 ila yüzde 100 arasında faiz indirimi yani sübvansiyon uygulamasına devam edilecektir.

4. Ülkemizde oluşan tarımsal hasar ve tarım sigortaları konusunda neler yapılmıştır?

Tarım sigortalarının kapsamını her yıl gittikçe artırmaktayız. Son on yılda toplam 3,4 milyar lira prim desteği, 3,6 milyar lira hasar tazminatı ödenmiştir. Bu yıl buğdayda başlayan kuraklık verim sigortasını 2018'de tüm tahılları kapsayacak şekilde genişletilecektir. TARSİM'de hedefimiz 2020 yılına kadar gelir bazlı sigorta sistemine geçmek olacaktır. Ayrıca 2017 yılında doğal afetlerden etkilenen tüm çiftçilerimizin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarını bir yıl ertelemiştir.

5. Bakanlığımızca üreticiyi destekleme adına nasıl bir müdahale alımı yapılmıştır?

Bakanlığımızca tüm ürünlerde iç ve dış piyasalar yakından takip edilmektedir. TMO, 2017 yılında piyasalardaki gelişmelere göre buğday, mısır, fındık ve kuru üzümde müdahale alımları yapmıştır. Böylece üreticinin mağduriyeti önlenmiş ve piyasaların regülasyonuna önemli katkılar sağlanmıştır. TMO tarafından 2017 yılında 2 milyon 50 bin ton buğday, 205 bin ton mısır, 5 bin ton kuru üzüm, 16 bin ton haşhaş kapsülü, 137 bin ton fındık alınmıştır. Bu alımlar karşılığında çiftçilerimize toplam 3,4 milyar lira ödenmiştir. Ayrıca üreticinin mağduriyeti önlemek ve piyasaların regülasyonuna önemli katkılar sağlamak amacıyla lisanslı depoculuk çalışmaları uygulamaya konulmuştur.

6. Bakanlığımızın ana başlık olarak stratejik hedefleri nelerdir?

639 sayılı “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenen Bakanlığımızın 2018-2022 Dönemi için hazırlanan; Stratejik Planın temel misyon bileşenleri şöyledir.

- Tarımsal Üretim ve Arz Güvenliğini sağlamak,
- Gıda Güvenilirliği sağlamak,
- Bitki Sağlığı, Hayvan Sağlığı ve Refahını korumak ve artırmak,
- Tarımsal Altyapı ve Kırsal Kalkınmayı sağlamak,
- Su Ürünleri ve Balıkçılık Kaynakları Yönetimi güçlendirmek,
- Kurumsal Kapasite,
- Araştırma – Geliştirme çalışmaları yapmak.

Bu eksenlerin her biri ülkelerin özel planlamalar yaptığı ve uzun vadeli stratejiler geliştirdiği alanlardır. Türkiye tarım politikasının geleceğini bu yeni eksenleri de temel alarak inşa edecektir.

*Bu konu ile ilgili ayrıntılar çalışmanın sonunda verilmiştir.

7. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız bir süredir, Milli Tarım Projesi, “Havza Bazlı Destekleme Modeli” ve “Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli” konularından ısrarla gündeme getirmektedir. Bu konuları biraz açar mısınız?

Çok önemli bir konu Milli Tarım Projesi,

Milli Tarım Projesi “Havza Bazlı Destekleme Modeli” ve **“Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli”** olmak üzere **iki ana başlıktan** oluşmaktadır. Birde uygulamaya başlanan **“Büyük Ova Projesi”** bu kapsamdadır.

Sınırları belirlenen yaklaşık **300 Büyük Ova’nın 192 adedi Bakanlar Kurulu Kararı** ile Büyük Ova Koruma Alanı ilan edilmiş olup, diğerleri ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Kullanılmayan tarım arazilerinin tarımsal üretime ve ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla yeni düzenlemeler yapılmaktadır. Yeni destekleme modelinin uygulamaya geçmesiyle üreticilerimiz; hangi ürünün havzasında desteklendiğini ve destekleme tutarını üretime karar vermeden önce bilecek ve arz fazlasından kaynaklanan fiyat dalgalanmalarından en az düzeyde etkilenecektir.

Atalarımızdan emanet aldığımız bu bereketli toprakları korumak ve geliştirmek için azami çaba sarf ediyoruz. Bu yıl bilindiği gibi 192 büyük tarımsal ovayı Bakanlar Kurulu kararıyla koruma altına aldık. Koruma altına alınan Ova sayısını 2018 yılında 250'ye çıkaracağız. Şu anda 45 ovayı Bakanlar Kuruluna arz edilmiş olup, inşallah bu sayı çok yakında 250'ye çıkmış olacaktır.

Milli Tarım Projesi kapsamında hayata geçirilen **“Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli”** ile artan **kırmızı et** talebini karşılamak, damızlık üretimini geliştirmek, yetiştirici bölgelerini belirlemek, **meraları** rasyonel kullanmak, hayvan hastalıklarıyla etkin mücadele etmek, **buzağı kayıplarını** azaltmak, **süt üretiminde** sürdürülebilirliği sağlayarak ihracat bazlı büyüme stratejik hedef olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda 2002-2017 döneminde toplam destek içinde hayvancılığın payı yüzde 4'ten yüzde 30'lara çıkarıldı. Son on beş yılda hayvancılığa 25 milyar lira yani eski parayla 25 katrilyon para ödendi.

Hayvancılığı sıfır faizli kredi kapsamına alındı. Karma yemde yüzde 8 olan KDV'yi 2016 yılında kaldırıldı. Yem bitkilerine son on beş yılda toplam 4,5 milyar lira destek verildi.

Ana olmadan dana olmaz; dana olmazsa et ve süt olmaz. Bu felsefeyle hayvancılıkta yerli üretimin geliştirilmesi için 2017 yılında Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli oluşturuldu. Model kapsamında 40 ili damızlık düve üretim merkezi, 40 ili damızlık koç, teke üretim merkezi, 15 ili damızlık manda üretim merkezi olarak belirledik. Bu illerde damızlık hayvan alımına, ahır, ağıl yapımına ve alet ekipman alımına yüzde 50 hibe desteği verilmeye devam edilecektir.

Sadece üretmek değil, verimli, kaliteli ve planlı üretmek temel amacımızdır. Bu nedenle, Millî Tarım Projesi kapsamında **Havza Bazlı Destekleme Modeli**'ne geçildi. Ülkemiz için stratejik açıdan önemli 21 ürünü en iyi yetiştireceği havzalarda destekliyoruz.

Ülkemiz için stratejik öneme sahip tarımsal ürünlerde ihtiyacımızı kendi kaynaklarımızdan karşılayarak kendi kendine yeter hale gelmek ve planlı üretime geçmek amacıyla **“Havza Bazlı Destekleme Modeli”** uygulamaya konulmuştur.

Türkiye ve Samsun Tarımı, Stratejik Plan Temel Misyon Bileşenleri, Milli Tarım Projesi

Tarımsal faaliyet yapılan her ilçe, bir tarım havzası olarak kabul edilerek **941 tarım havzası** belirlenmiştir. Arz açığı bulunan, stratejik açıdan önemli, insan sağlığı ve beslenmesi, hayvan sağlığı ve beslemesi için önem arz eden 21 ürün saptanarak ekolojik ve ekonomik olarak hangi havzalarda destekleneceği belirlenmiştir.

Samsun ilimiz için belirlenen havzalar ve bu havzalarda desteklenecek ürünler tablo olarak yansıda görülmektedir.

İL-İLÇE ADI	DESTEKLENECEK ÜRÜNLER	ÜRÜN SAYISI
Samsun-Alaçam	Buğday, Çeltik, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Fındık	5
Samsun-Asarcık	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Fındık	5
Samsun-Atakum	Buğday, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Fındık	4
Samsun-Ayvacık	Buğday, Mısır (Dane), Kuru Fasulye, Yem Bitkileri, Fındık	5
Samsun-Bafra	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Soya, Kanola, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Fındık, Patates, Soğan (Kuru)	10
Samsun-Canik	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Yulaf, Fındık	6
Samsun-Çarşamba	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Soya, Yem Bitkileri, Fındık	6
Samsun-Havza	Arpa, Buğday, Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Patates	6
Samsun-İlkadım	Arpa, Buğday, Yem Bitkileri, Yulaf, Fındık	5
Samsun-Kavak	Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Mısır (Dane), Yem Bitkileri	5
Samsun-Ladik	Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Mısır (Dane), Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri	6
Samsun-19Mayıs	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Kanola, Yem Bitkileri, Fındık	6
Samsun-Salıpazarı	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Soya, Yem Bitkileri, Fındık	6
Samsun-Tekkeköy	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Soya, Yem Bitkileri, Fındık	6
Samsun-Terme	Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Soya, Yem Bitkileri, Fındık	6
Samsun-Vezirköprü	Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Mısır (Dane), Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Patates	8
Samsun-Yakakent	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Fındık	5

8. Samsun ilinde Tarım sektörünü öne çıkaran potansiyeller hakkında kısa bilgi alabilir miyiz?

Samsun coğrafi ve toprak yapısı ile ekolojik özelliklerinden kaynaklanan ürün çeşitliliğinin yanı sıra, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerdeki değişim, su ürünleri ve balıkçılığa yapılan yatırımlar, her şeyden önemlisi yetişmiş işgücü bakımından yüksek potansiyele sahiptir. Bu durum bitkisel ve hayvansal üretim yönünden Samsun'u ayrıcalıklı kılmaktadır.

Halkın %67'si tarım, %23'ü ticaret ve %10'u sanayide çalışmaktadır. İlin toplam alanı 972.500 ha. 17 ilçede 1.247 köy bulunmaktadır.

İl ekonomisinde büyük etkisi olan tarımsal ürünler; buğday, tütün, mısır, soya, ayçiçeği, şeker pancarı, fındık, çeltik ve sebzelerdir.

İlimiz bazı sebze ekiliş ve üretimlerinde Türkiye birincisi, Çeltik üretiminde ikincisi, soya ve tütün üretiminde ise üçüncü sıradadır.

9. Samsun ilinde Tarım yapılan alanlar ve ekilişler hakkında kısa bilgi alabilir miyiz?

5-Samsun'un tarımsal üretimde kullanılan toplam alan 378.117 ha'dır. Bu alanın 28.908 hektarı sebze, 230.291 hektarı tahıllar, 97.329 hektarı meyve alanına aittir.

Türkiye'nin en büyük akarsularından **Yeşilirmak ve Kızılırmak'ın** can kattığı, **Çarşamba ve Bafra Ovalarının** verimli topraklarıyla Samsun, Türkiye'nin önde gelen önemli tarım bölgelerindedir. İl tarımında önemli bir yere sahip olan **Bafra ve Çarşamba ovaları toplam 122.410 hektarlık** tarım alanına sahiptir.

Buralarda yetişen sebzeler (domates, biber, kavun, karpuz, vb.) öncelikle bölge ihtiyacını gidermekle birlikte, yurdun dört bir yanına da pazarlanmaktadır. İlimiz Türkiye genelinde **biber, lahana, taze fasulye, marul, barbunya, turp** üretiminde **1.** Sırada yer alırken; **patlıcan, pırasa** üretiminde **üçüncü** sıradadır.

Meyvecilikte; ağırlıklı olarak **elma, armut, kiraz, kivi** çeşitleri üzerine yoğunlaşmakla beraber belli miktar **vişne, böğürtlen** ve **bağcılık** konusunda da örnek tesisler oluşturulmuştur. Böylece ilimizde var olan **findık** ve **şeftali** dışındaki meyve yetiştiriciliğinin de önü açılmıştır.

Findık üretiminin **%16'sı**, **Kivi** üretiminin **%5'i**, **Şeftali** üretiminin **%3'ü** **Samsun'dan** karşılanmaktadır.

Bu ovalarda yetişen tarımsal ürünler, bölgemizin ticari ve sınaî varlığının da temel faktörleridir. Samsun, **2016 yılı ÇKS'ye** kayıtlı çiftçi sayısı **64.357'dir.** Ülkemizde tarımsal işletmelerinin **%32,7'si 20-49 da** arasında arazi miktarına sahiptir. Samsun'da ise işletme başına ortalama arazi büyüklüğü **33 da'dır.**

Sulamaya elverişli arazi 186.899 ha. dır. Sulamaya açılan arazi 54.088 ha. dır.

10-Samsun ilinin Hayvan varlığı ve Hayvansal üretim miktarları ne kadardır?

6-İlimiz **314.398 adet büyükbaş** hayvan, **189.941 adet küçükbaş** hayvan varlığına sahiptir. İlimiz Türkiye genelinde büyükbaş **hayvan varlığı olarak 11.** Sırada yer alırken, **manda sayısı olarak 1.** sıradadır.

Samsun'da, genellikle **holstein, montofon, simental** ve **jersey** ırkları ile bunların melezleri hakimdir.

Süt üretimi 299.556 ton, kırmızı et üretimi 3.992 ton, tavuk eti üretimi 25.766 ton dur.

Türkiye süt üretiminin **%1,62'si**, **Kırmızı et** üretiminin **%0,34'ü** ve **Su Ürünleri** avcılık ve yetiştiriciliğinin **%9,74'ü Samsun'dan** karşılanmaktadır. Son yıllarda Samsun, organik tavuk eti ve yumurta üretimi ile ön plana çıkan iller arasındadır. **Yumurta üretimi açısından 81 il içinde 13. sıradadır.**

Ülkemiz **besi işletmelerinin** yaklaşık **%76'sının** kapasitesi **1-10 baş** arasındadır. İlimizde, damızlık amaçlı hayvanların yetiştirilmesi, kayıt altına alınması ve hayvan ıslahı çalışmalarının yürütülmesini sağlamak üzere soy kütüğü ve ön soy kütüğü sistemine kayıtlı hayvan sayısı oranı **%65'tir.**

11. Samsun ilinin sektörel üretim değerleri ne kadardır, yani ürettiklerimizin parasal karşılığı nedir?

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre;

Samsun 2016 yılında

2.87 milyar TL bitkisel üretim değeri ve yüzde 2.41 pay ile Türkiye geneli **10. sırada** yer almıştır.

1.33 milyar TL canlı hayvanlar değeri ve yüzde 1.49 pay ile **18'inci sırada** yer alan **387 milyon TL hayvansal ürünler değeri** ve yüzde 0.62 pay ile Samsun **26'ncı sırada** yer almıştır.

12. Samsun ili tarım sektörüne son 15 yıl içerisinde hangi başlıklarda toplamda ne kadar destek sağlamıştır?

Desteklemelerin ayrıntıları yansıda görülmektedir. Buna göre 2002 yılından 2016 yılı sonuna kadar;

Hayvancılık desteği olarak 180.044.213 TL,

Alan Bazlı Desteklemeler olarak 1.001.282.933 TL

Fark Ödemesi Destekleri 278.542.178 TL

Telafi Edici Ödemeler 8.368.121 TL

Diğer Destekler 61.924.536 TL ödenmiştir.

Tarımsal desteklemeler tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi tarımsal üretimin sürekliliği ve üretici gelirlerinin artırılması amacını taşımaktadır. **2002-2016 yılları arasında Samsunlu üreticilere 1.593.667.808 TL** destekleme ödemesi yapılmıştır.

Konular	2002-2013	2014	2015	2016	TOPLAM
Hayvancılık Destekleri	114.372.818	30.895.294	11.274.946	23.501.155	180.044.213
Alan Bazlı Desteklemeler	678.814.187	109.368.180	109.719.806	103.380.760	1.001.282.933
Fark Ödemesi Destekleri	188.742.597	35.816.207	27.221.216	26.762.158	278.542.178
Telafi Edici Ödemeler	4.765.240	1.120.500	1.203.654	1.278.727	8.368.121
KKYDP	43.523.605	7.370.210	2.012.020	10.599.992	63.505.827
Diğer Destekler	20.259.794	12.229.178	15.121.678	14.313.886	61.924.536
TOPLAM	1.050.478.241	196.799.569	166.553.320	179.836.678	1.593.667.808

13. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı dahilinde Tarım sektörüne ihtiyacı olan hangi konularda toplam ne kadar destek sağladınız?

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı dahilinde ilimizde ve ilçelerinde, **toplu basınçlı sulama yatırımları, bitkisel ürün işleme ve paketlenmesi, hayvansal ürün işleme ve paketlenmesi, su ürünleri işleme ve paketlenmesi, tarımsal ürünlerin depolanması (silo), soğuk hava deposu, alternatif enerji kullanan seralar vb.** konularda toplam bakanlığımız 2016 yılına kadar toplamda **63.505.827 TL** hibe şeklinde kırsal kalkınma desteği uygulamıştır.

10. Samsun ilinde İşletme Kayıt Belgesi Bazında İşletmelerimiz ne kadardır?

Samsun'da gıda üreten, satan, toplu tüketim yeri ve yem satış yerleri olmak üzere **toplam 12.272 adet** iş yeri kayıt altına alınmıştır.

İşletme Cinsi	Sayısı
Gıda Üretim (Kayda ve Onaya Tabi) Yeri	1.206
Gıda Satış Yeri	5.879
Toplu Tüketim Yeri	4.642
Yem (Kayda ve Onaya Tabi) Satış Yeri	545
TOPLAM	12.272

14. Arazi Düzenlenmesi amacıyla yapılan Tarım Reformu Toplulaştırma Çalışmalarının son durumu nedir?

Arazi toplulaştırma çalışmalarına büyük önem veriyoruz. Toplulaştırmanın başladığı 1961'den 2002 yılına kadar 450 bin hektar alanda toplulaştırma yapılmış iken son 15 yılda 5 milyon 600 bin hektar alanda toplulaştırma tamamlanmıştır. 1,8 milyon hektar alanda çalışmalar devam etmektedir. 2023'e kadar 8 milyon hektar alanda toplulaştırmayı tamamlayıp toplamda 14 milyon hektara ulaşmış ve Türkiye'nin toplulaştırma problemini çözmüş olacağız. Arazi toplulaştırma ve sulama projelerinin birlikte planlanarak uygulanması için Orman ve Su İşleri Bakanlığıyla koordineli çalışmaktayız.

Tabloda görüldüğü gibi; **Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri (TİGH)** projeleri altında Bafra Ovasında **Biten Toplulaştırma Alanı 140.000 da, Devam Eden Toplulaştırma Alanı 187.500 da ve Etüt Yapılan Alan 257.120 da** dır.

Türkiye ve Samsun Tarımı, Stratejik Plan Temel Misyon Bileşenleri, Milli Tarım Projesi

Projenin Adı	Projenin Bedeli (TL)	Projenin Alanı (da)	Yol (km)	Sulama (km)
1 Bafra Ovası Arazi Toplulaştırma Projesi	1.187.922,57	80.000	14,390	-
2 Bafra Ovası Katılımcı Arazi Toplulaştırma Projesi	1.202.958,13	58.760	10,922	-
3 Bafra AT ve TİGH Tamamlama Projesi	5.303.889,50	125.000	25,000	-
4 Alaçam AT ve TİGH Projesi	2.916.909,77	62.500	150,000	-
5 Amasya Geldingen Ovası AT ve TİGH Projesi	5.999.499,86	100.600	75,861	10,500
6 Sinop Boyabat Durağan Katılımcı AT Projesi	2.316.611,48	23.880	212,530	-
7 Sinop Boyabat Durağan AT ve TİGH Tamamlama Projesi	13.210.054,96	23.880	-	207,200
8 Amasya Gümüşhacıköy Katılımcı AT Projesi	1.785.984,07	41.500	141,000	-
9 Amasya Gümüşhacıköy TİGH Projesi	4.366.905,71	47.500	-	117,000
10 Amasya Gümüşhacıköy Çetmi Köyü AT Projesi	475.694,98	6.000	30,000	-
TOPLAM	38.766.431,03	569.620	659,703	334,700
GEÇİCİ KABULÜ YAPILAN PROJELER				
DEVAM EDEN PROJELER				
KESİN KABULÜ YAPILAN PROJELER				
2015 yılında Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.				

15. Samsun ili Su ürünlerinin durumu nedir?

Su ürünleri üretiminin büyük çoğunluğu denizlerde avcılık ve üretim yoluyla yapılmaktadır. Ülkemizin 2016 yılı su ürünleri üretimi 588.000 tondur. Bunun 335.000 tonu avcılık, 253.000 tonu yetiştiricilikten karşılanmıştır. Yetiştiriciliğimizin Büyük bir kısmı (%61) Ege Bölgesinden karşılanmaktadır. Karadeniz Bölgesi %9 paya sahiptir. Yetiştiricilikte en önemli türler çipura, levrek ve alabalıktır.

Tabloda görüldüğü gibi; **2016 TÜİK verilerine göre** ülkemizde avcılık yoluyla yakalanan **335.000 ton balığın 60.000 tonu Samsun** ilinden karşılanmıştır. Samsun, balık yetiştiriciliği konusunda **14.000 tonluk kapasiteye** sahiptir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre; 2016 yılında üretilen 588 bin 715 ton balığın 145 bin 469 tonu ihraç edildi. Balık ithalatı ise 82 bin 074 ton oldu. Kişi başına balık tüketimi 8.6 kg ile en fazla 2007 yılı oldu.

Türkiye ve Samsun Tarımı, Stratejik Plan Temel Misyon Bileşenleri, Milli Tarım Projesi

TOPLAM (avcılık + yetiştiricilik)	
Deniz Ürünleri (ton)	İçsu Ürünleri(ton)
56.694	3.725,53
60.419	

Balıkçı Gemileri İzleme Sistemi (BAGİS)'e Kayıtlı Gemi Sayısı	128
Desteklenen Balıkçı Gemisi Sayısı	7
Desteklenen Balıkçı Gemisine Ödenen Destekleme Ödemesi (TL)	736.500
Su Kirliliği İzleme Çalışması Kapsamında Alınan Numene Sayısı	120
ÇED Kapsamında Yapılan Başvuru Sayısı	225
Su Ürünleri Avcılık Konusunda Verilen İzin Belgesi Sayısı	381

16. Dokap projesi nedir ve bu kapsamda ne gibi destekler verilmiştir?

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Giresun, Artvin, Bayburt, Gümüşhane, Ordu, Rize, Tokat, Samsun ve Trabzon illerinin kalkınmasına hız vermek amacıyla dokuz ilde yürütülmektedir. İlimiz için yaptığımız çalışmalar;

Proje kapsamında	Adet	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
Dağıtılan Makine Ekipman Sayısı Polen Tuzaklı Kovan : 2467 Polen Kapanı: 4222 Mini Dondurucu : 69 Polen Kurutma ve Ayıklama Makinaları: 15	6.773	513.906
Dağıtılan Hayvan Sayısı	Boğa	71
	Koç	287
	Teke	10
İnşaat İşleri (Yeni ve Tadilat)	Biten	51
	Devam Eden	41
TOPLAM		5.603.286

17-Uygulanan Genç çiftçi projesi nedir ve neler yapılmıştır?

Genç çiftçi projesi; tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, gelir düzeyinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda genç nüfusun istihdamına katkı sağlayacak kırsal alandaki tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

Genç Çiftçi Projesi	Sayısı	TOPLAM
Desteklenen Hayvancılık Projeler	192	239
Desteklenen Bitkisel ve Diğer Projeler	47	
Ödenen Hibe Miktarı (TL)	7.170.000	

2017 yılında 252 proje karşılığında toplam 7.560.000 TL destekleme ödemesi gerçekleştirilecektir.

18. Ekonomik Yatırımlar kapsamında ilimizde verilen destekler ne kadardır?

Tarımsal desteklemeler tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejiler doğrultusunda geliştirilmesi tarımsal üretimin sürekliliği ve üretici gelirlerinin artırılması amacını taşımaktadır. Bu kapsamda yıllar itibarı ile;

Etap No	Başvuru Sayısı	Sözleşme İmzalayan	Biten Proje Sayısı	Toplam Proje Tutarı (TL)	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
1.Etap (2006)	29	2	2	686.000	332.000
2.Etap (2007-2008)	43	15	15	4.008.444	1.744.420
3.Etap (2009)	112	23	23	7.292.862	3.735.635
4.Etap (2010)	71	15	15	7.015.774	3.495.656
5.Etap (2011)	67	22	22	9.520.049	4.252.802
6.Etap (2012)	49	16	16	7.801.470	3.750.199
7.Etap (2013)	38	27	26	14.010.165	6.101.790
8.Etap (2014)	28	15	15	11.302.241	4.496.090
9.Etap (2015-2016)	18	6	5	9.726.503	3.429.991
10.Etap (2015-2016)	8	-	-	-	-
11.Etap (2016-2017)	33	6	Proje uygulamaya yeni başladı.		
TOPLAM	496	147	139	71.363.508	31.338.583

19. Samsun ilinde sanayicilerin tarımsal yatırım yapmayı neden istesinler ve bunu cazip kılabilecek nedenler nelerdir?

Bu konuda çok sayıda avantajımız vardır. Bunlardan bazıları şöyledir.

1. Bafra ve Çarşamba Ovaları gibi verimli ova arazilerinin varlığı, toprak ve iklim özelliklerinin ayrıca 2. ürün yetiştiriciliğine de uygun olması,
2. Ekolojik açıdan organik tarıma ve iyi tarıma elverişli olması,
3. Meyve, sebze, hububat, yem bitkileri gibi ürün çeşitliliği ve her açıdan oldukça müsait olması,
4. Kışlık sebze üretiminde stratejik olarak avantajlı ve üstünlüğe sahip olması,
5. Son yıllarda belirlenen havzalarda kurulan kapama bodur ve yarı bodur meyve bahçesi tesislerinin ekonomik anlamda yığılaşma göstermesi,
6. Su ürünleri sektöründe; Karadeniz, barajlar ve balık gölleri ile güçlü bir doğal üretim ve aynı zamanda kültür balıkçılığı altyapısına sahip olması,
7. DPT'nin sektörel yığılaşma raporlarında Samsun büyükbaş hayvan varlığı ve yetiştiriciliği açısından birinci sırada olması, hayvancılık sektöründe işletme ölçeğinin büyümesi, yem bitkileri üretiminde büyük artış, hayvancılığa çok yatkın bir insan kaynağının varlığı,
8. Tütün alanlarından boşalan işletmelerin, tıbbi ve aromatik bitki üretimine çok elverişli olması,
9. Yeraltı ve yerüstü sulama kaynaklarının zengin olması,
10. Ticareti kolaylaştırıcı ve sanayicileri cezbedici coğrafi konuma sahip olması.
11. Havayolu, denizyolu ve karayolu taşımacılığı imkânlarının olması, Türki Cumhuriyetleri, Rusya Federasyonu, Bağımsız Devletler Topluluğuna yakınlığı,
12. Büyük ve küçük sulama projeleri, barajları, göletleri ve sulanabilir arazi potansiyelleriyle tarımsal altyapısının güçlü olması,

20. Samsun'da Tarımsal Yatırım İçin Uygun Sektörler Ve Alanlar nelerdir? Bir iş adamı karlı olabilecek hangi alanlara yatırım yapabilir?

Samsun'da Tarımsal Yatırım İçin Uygun Sektörler Ve Alanlar şöyle sıralayabiliriz.

Sektör Adı	Açıklama
1-Entegre Su Ürünleri İşleme ve Paketleme Sektörü	Karadeniz'e kıyısı olmasının yanında, barajlar ve balık göletleri ile güçlü bir doğal üretim ve kültür balıkçılığı altyapısına sahiptir. Samsun ili su ürünleri konusunda; stratejik konumu, limanları, balıkçı barınakları, modern balıkçı tekneleri, kalifiye elemanları, birikimleri, kullanılabilir dinamikleri ve modern kent kimliği ile bölgesinin belirleyicisidir. Samsun ili su ürünleri potansiyeli konusunda deniz ve iç sularda avlanma ve üretimle birlikte, 60.000 ton ile önemli bir varlığa ve konuma sahiptir. Yıllara bağlı olarak ülke ekonomisine, dış ticaretine deniz, kültür ve iç su balıkçılığı yoluyla artan oranda ekonomik katkı sağlamaktadır. Son yıllarda kabuklu ve yumuşakça sektöründe bir durağanlık yaşanırken, kültür balıkçılığına eğilim artmaktadır. Kıta sahanlığının uygunluğu nedeniyle Karadeniz'deki "<i>dip trol balıkçılığı</i>"nın, buna bağlı olarak "<i>orta su trol balıkçılığı</i>"nın yaygın olarak yapıldığı tek il olan Samsun, baraj gölleri ve akarsularının fazla

	olması nedeniyle, iç su balıkçılığı bakımında da önemli bir konumdadır. Kuzey Karadeniz kıyılarından başlayan hamsi akınının Sinop'tan sonra hemen Samsun'a yönelmesi, avcılık bakımından avantajlar sağlamakta, avlanma mevsiminin başında Samsun bölgesi hamsi akınına uğramaktadır. Su ürünleri sektöründe mevsimsel olarak hem avlanma ve yetiştirme miktarı hem de yeteri miktarda işleme tesislerinin varlığı Samsun iline Su ürünleri açısından önemli ihracat potansiyeli sunmaktadır.
2-Yaş Sebze-Meyve Ürünleri İşleme ve Paketleme Sektörü	Kışlık sebze üretiminde stratejik olarak avantajlı ve mukayeseli üstünlüğe sahiptir. Bafra ve Çarşamba Ovaları 2. ürün yetiştiriciliğine uygundur. Ayrıca Samsun'da kapama bodur ve yarı bodur meyve bahçesi tesisleri ekonomik anlamda yığınlaşma göstermektedir. Samsun ilinde yetişen sebzeler (domates, biber, kavun, karpuz, vb.) öncelikle bölge ihtiyacını gidermekle birlikte, yurdun dört bir yanına da pazarlanmaktadır. İlimiz Türkiye genelinde biber, lahana, taze fasulye, marul, barbunya, turp üretiminde 1. Sırada yer alırken; patlıcan, pırasa üretiminde üçüncü sıradadır. Samsun'da en çok yetiştirilen ürünler biber, yeşil fasulye, lahana, pırasa, patlıcan, domates, kabak, karpuz, kavun, marul, ıspanak, karnabahar gibi sebzelerdir. Bu sebzelerin çoğu Türkiye ihracat tablosunda görülen, ihracat potansiyeli olan ve yaş sebzede en fazla ihracat yapılan ilk 10 ürün içine giren sebzelerdir. Samsun ilinde Meyvecilikte; ağırlıklı olarak elma, armut, kiraz, kivi çeşitleri üzerine yoğunlaşmakla beraber belli miktar vişne, böğürtlen ve bağcılık konusunda da örnek tesisler oluşturulmuştur. Böylece ilimizde var olan fındık ve şeftali dışındaki meyve yetiştiriciliğinin de önü açılmıştır. Fındık üretiminin %16'sı, Kivi üretiminin %5'i, Şeftali üretiminin %3'ü Samsun'dan karşılanmaktadır. Bu üretim oranlarıyla önemli üretim potansiyeline sahiptir. Samsun'da, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ilimizde Tarım havzaları oluşturulmasına öncülük ederek ve önemini daha önceden tespit ederek mülga İl Özel İdare kaynakları başta olmak üzere Bakanlık ve diğer kaynaklardan önemli miktarlarda projeli kapama meyve bahçesi tesis ettirmiştir. Son yıllarda özel sektörde SAMMEY başta olmak üzere birçok üretici/yatırımcı Samsun ilinde yöreye uygun çeşitlerle oluşturulan bodur ve yarı bodur meyve bahçeleri meyve ihracatçısına ve meyve suyu sektörüne önemli üretim potansiyeli ve hammadde kaynağı oluşturmaya başlamıştır.
3- Dondurulmuş Gıda Sektörü	Bitkisel ürünler ve su ürünleri ile dondurulmuş gıda sektörüne 4 mevsim hammadde sağlayabilecek potansiyele sahiptir. Sektörde temel olarak üç farklı ürün grubunda dondurulmuş sebze ve meyve, su ürünleri ve unlu mamuller üretimi yapılmasına karşın dondurulmuş gıda denildiğinde tüm dünyada ve ülkemizde akla dondurulmuş sebze ve meyve gelmektedir. Dondurulmuş sebze ve meyve üretim ve tüketimi toplam dondurulmuş gıda sektörü içinde yaklaşık %70-80 dolayındadır. Bu Samsun için önemli avantajlardan biridir. Özellikle

	Samsun ilimizde üretilen yeşil ve kırmızı kapyra biber, domates, pırasa, bezelye, ıspanak, karnabahar, brokoli, beyaz lahana, kırmızılahana, domates ve taze fasulye gibi yoğun üretilen sebzelerde Samsun ilinin dondurulmuş ürün olarak pazarlama ağı içerisinde yer alması oldukça önemlidir.
4-Un ve Unlu Mamuller	Un, ekmek, simit, jips, pide ürünleri, kuru pasta, yaş pasta ve tatlı tüketiminde önemli artış yaşanmakta olup, bu sektörler için yeterli hammadde ve kalifiye eleman varlığı mevcuttur. Sektörde Samsun ilinde önemli yığılaşma vardır.
5-Organik Tarım ve İyi Tarım Sektörü	Organik fındık, beyaz et, yumurta ve süt üretiminde yığılaşmanın olduğu ve bu ürünlere yönelik üretim ve tüketim bilincinin arttığı bir ildir. “Organik Tarımın Güneşi Samsun’dan Doğacak” sloganı ile yola çıkan İlimiz organik tarım konusunda oldukça önemli çalışmalara imza atmıştır. İlimizde Organik Tarım üretimi başta Fındık, Yumurta, Beyaz Et, Süt olmak üzere bazı meyve ve sebze türlerinde olmak üzere birçok üründe sertifikalı olarak yapılmaktadır.
6-Enerji Tarımı	Enerji bitkileri ekimi yaygınlaşmasının yanında, Biyo-enerji tüketimi bilinci de artmaktadır. Türkiye’nin tek Enerji Tarımı Bitkileri Araştırma Merkezi Samsun’da kurulmuş, bu merkezce araştırmalar yürütülmektedir.

Bitkisel üretimde öne çıkan ve yığılaşma gösteren **sebzeçilik sektörü**, **yükselen organik tarım sektörü** ve son zamanlarda artan **iyi tarım uygulamaları** ile Samsun’un adının sıkça duyulmasına neden olmuştur.

Samsun; yabancı yatırımcılar için **Kışık sebze başta olmak üzere, Organik ürünler, İyi tarım ürünleri, Su ürünleri, Dondurulmuş gıda ürünleri, damızlık hayvan, tohum, fide, fidan, depolama, lojistik, anlaşmalı çiftçilik, Unlu mamuller, gıda ürünleri işleme ve paketlenme** gibi özellikle katma değer sağlayıcı alanlarda oldukça güçlü bir potansiyele sahibiz.

21-Bakanlığın çalışma alanlarına katma değer kazandıran çözümlerin ortaya konulması açısından Bakanlığın ürün ve hizmetlerle ilgili hangi faaliyetlere odaklanması ve kurumsal kapasitenin gelişmesinde neler yapılabilir?

- Kullanılmayan tarım arazilerinin ve nadasa bırakılan alanların tarımsal üretime kazandırılması,
- Özellikle yem bitkileri ve baklagillerde sertifikalı tohum üretiminin artırılması, iklim değişikliğinin tarımsal üretime olan olumsuz etkilerinin azaltılması, toprak ve su kirliliğini önlemeye yönelik alınan tedbirlerin geliştirilmesi,
- Gıdaların izlenebilirliğinin kapsamlı bir şekilde genişletilmesi, gıda güvenilirliği kurallarına uygun hareket etmeyen üreticiler, araçlar ve satıcılar için yaptırımların artırılması,
- Hastalıktan ari bölgelerin ülke geneline yaygınlaştırılması,
- Kalıntı süresi uzun olan ilaçlara sınırlandırma getirilmesi,
- Köyden kente göçü yönetebilmek amacı ile kırsal alanda verilen sosyo-ekonomik desteklerin artırılması, kırsalda çalışan kadınlara pozitif ayrımcılık

uygulanarak, sosyal güvencelerinin sağlanması için ilgili kuruluşla protokollerin yapılması,

- 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun'un değiştirilmesi,
- Tarım-sanayi entegrasyonunun geliştirilmesi,
- Kapalı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması,
- Su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, vahşi avcılık, troller gibi avlanma yöntemlerinin engellenmesi,
- Araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılması konusunda yürütülen çalışmaların etkinleştirilmesi, tıbbi aromatik bitkilerin marjinal (su, ilaç, gübre gereksinimi duymayan) alanlarda üretilmesi,
- Tarım ürünleri dış ticaretinde yeni pazar olanaklarının araştırılması,
- 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası sonrasında kırsalda yaşanan sorunların çözümüne yönelik mevzuat çalışmalarının yapılması,
- Tarımsal üretimde kullanılan enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yenilenebilir enerjinin tarımsal destekler içindeki oranının artırılması,
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile veri tabanlarının entegrasyonu hususunda protokollerin yapılması, tarımsal üretimin doğru ve etkin bir şekilde planlanabilmesi için tarımsal verilerin aktif ve verimli bir şekilde toplanmasının sağlanması,
- Tarımsal işletme danışmanlığı yapacak olan personele bulunduğu bölgedeki faaliyetler doğrultusunda oryantasyon eğitimi verilmesi, kamuoyu nezdindeki gıda ve tarımla ilgili bilgi kirliliğinin önlenmesi, fikirleri öne çıkan bulgular olarak tespit edilmiştir.

22-Bakanlığımızın temel çalışma alanlarına ilişkin güçlü ve gelişmeye açık yönler ile dış çevrede karşı karşıya kaldığı fırsatların ve tehditler genel olarak nelerdir?

Güçlü Yönler

- Tarımsal üretimde ve gıda denetiminde otorite kurum olmak
  - Güçlü ve geniş teşkilat yapısı
  - Tarımsal üretime verilen destekler
  - Bakanlığın araştırma ve geliştirme kapasitesi -Eğitim ve yayım faaliyetleri
  - Kırsal kalkınma desteklerinin bütçedeki payının artması
  - Bilişim ve veri tabanı altyapısı
  - Büyük ovaların Tarımsal Sit Alanı olarak Belirlenmesi
  - Gıda ve yem laboratuvarlarının mevcudiyeti
  - Bölgesel ve kırsal kalkınma proje deneyimleri
- Toprak koruma, arazi kullanım planları, toplulaştırma vb. çalışmalar

Zayıf Yönler

- Uzun vadeli tarım politikalarındaki Eksiklikler
- Stratejik insan kaynakları yönetimi Yapılamaması
- Toplulaştırma çalışmaları ile sulama projelerinin birlikte yürütülememesi
- Veri tabanları arasında fonksiyonel bir entegrasyonun sağlanamamış olması
- Tarımsal pazarlamadaki aksaklıklar
- Kooperatifleşme ve örgütlenme eksiklikleri

Fırsatlar

- Su ürünleri üretimine uygun deniz ve içsu kaynaklarının varlığı
- Stratejik coğrafi konum (İklim/Olası Pazarlar/Lojistik)
- Verimli toprak yapısı ve doğal kaynaklardaki çeşitlilik
- Nüfusun demografik ve sosyolojik yapısındaki değişimler
- Teknolojik gelişmeler
- Tarım sanayi entegrasyonu
- Dünya genelinde gıda sektörünün kazandığı değer
- Farklı üretim çeşitlerine olan ilginin artması
- Kırsal yatırımların oluşturacağı istihdam olanakları
- AB ile olan ilişkiler ve bu pazara olan yakınlık
- Gıda güvenilirliği ve Uluslararası normlara uyum için düzenlemeler ve kontrollerin yapılması
- Gıda güvenilirliği konusundaki bilinç artışı
- Su ürünlerinde dış pazar avantajı
- Sektöre yönelik pazar talebinin sürekliliği
- Sermayenin tarıma ilgisinin ve kredi imkanlarının artması
- Çevre konusunda bilinç düzeyinin artması
- Yenilenebilir enerjinin üretimi ve tarımda kullanım olanakları
- Üreticinin sözleşmeli tarıma yönelmesi
- Agro-eko turizm açısından avantajların olması
- Organik ve iyi tarım ürünlerine olan talebin artması
- Aşı ve biyolojik madde üretimindeki gelişmeler
- Büyük ölçekli hayvancılık işletmelerindeki artış
- Marka olabilecek yöresel ürün çeşitliliği
- Ar-Ge'ye ayrılan kamu kaynaklarının artması
- Özel sektörün Ar-Ge'ye ilgisindeki artış,

Tehditler

- Tarım arazilerinin çok küçük, parçalı ve dağınık olması
- Kırsal altyapı yetersizlikleri ve mevcut altyapının modernizasyon ihtiyacı eksiklikleri
- Kayıt dışı üretimin varlığı
- Tarımsal girdilerde ve teknolojilerde dışa bağımlılık ve maliyetlerin yüksekliği
- İklim değişikliği ve çevre kirliliği
- Hayvan ve bitki hastalıkları
- Tarım arazilerinin tarım dışı alanlarda kullanılması
- Su kaynaklarının azalması
- Ülkelerin dış ticaret politikalarındaki değişiklikler ve rekabetin artması
- Tarım sektöründeki gizli işsizlik ve kayıt dışılığın yaygınlığı
- Kırsal alanlarda genç işgücünün azalması ve göç
- Üretimde geleneksel davranış eğilimleri ve alışkanlıkları
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda yapılan değişiklikle büyükşehir ve ilçe belediyelerinin tarım konusunda her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilmesi
- Hayvansal protein tüketim azlığı

- Sektörde nitelikli işgücü eksikliği
- Tarımsal üretim kaynaklarının verimli kullanılmaması

23-2018-2022 Dönemi için hazırlanan; Stratejik Planın temel misyon bileşenleri açıklamaları?

1-Erişilebilir ve sürdürülebilir tarımsal ürün arzını sağlamak, ulusal ve uluslararası alanda rekabet gücü yüksek tarım sektörü oluşturmak

Tarımda arz güvencesinin sağlanması, öncelikle yeterli ve kaliteli gıda ile yemin uygun maliyetlerde üretimi olmak üzere tarımsal üretime dayalı tüm sektörleri erişilebilir ve sürdürülebilir tarımsal ürün arz edilmesini, çiftçilerin ve doğal kaynakların korunmasını geliştirecek sistem ve uygulamaları içerir.

Kaynakların etkin kullanımı ilkesi çerçevesinde ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslararası gelişmeler boyutunu bütüncül bir yaklaşımla ele alan örgütlü, rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulması amaçlanmaktadır. Gıda ve tarım alanındaki problemler uluslararası platformlarda ele alınarak çözümler aranmaktadır. Bu alanda en çok çalışma yapılan konular arasında küresel gıda güvencesi ve güvenilirliği, sürdürülebilir tarımsal üretim, tarımsal ve kırsal kalkınma, tarım ürünlerinin uluslararası ticareti, biyogüvenlik, doğal kaynakların yönetimi, hayvan ve bitki genetik kaynaklarının korunması, gıda kayıp ve israfları yer almaktadır. Öncelikli olarak bu alanlar olmak üzere gıda ve tarım sektöründe uluslararası bilgi paylaşımı önem arz etmektedir.

Ülkemizde arz açığı olan ve bu açığın ithalat yoluyla karşılandığı ürünlerde üretimin artırılmasına yönelik yürütülen çalışmalarla rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir. Milli Tarım Projesi kapsamında Havza Bazlı Destekleme Modeli ile 941 havza bazında iklim, toprak, topografya, su kısıtı ve ekim nöbeti dikkate alınarak hangi ürünün, hangi havzada, ne kadar üretileceği belirlenerek, tarımsal hasılayı artıracak planlı üretim amaçlanmaktadır. Mevcut proje ve proje kapsamındaki destekler, gıda ve yem güvencesinin sağlanmasına ve sorunların çözümlenmesine büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan tarımsal ve ekolojik kaynakları ile insan sağlığını koruyan, hayvan sağlığı ve refahı ile çevreye önem veren, tarladan sofraya izlenebilirliği hedefleyen iyi tarım uygulamaları ile organik tarım gibi faaliyetleri önemseyerek, üretimde verim ve kaliteyi artırmak için uygun yöntem ve teknolojilerin geliştirilmesi planlanmaktadır. Tarımsal üretimde risk yönetiminde; üretim aşamasında her türlü teknik, kültürel ve biyolojik tedbirlerin alınması yanında finansal argüman olarak da tarım sigortaları önemli bir araçtır. Tarımda risklerin yönetilebilirliğini sağlamak ve üretici zararlarını asgariye indirmek için tarım sigortası uygulamaları büyük önem arz etmektedir. Modern bir risk yönetim şekli olan Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) ile yaşanan risklere maruz kalan üreticilerin ürünleri teminat altına alınarak, üretimin sürdürülebilir olması sağlanacaktır.

Tarım sektörünün ulusal ve uluslararası alanda rekabet edebilirliğini artırmak için uygun politika araçları belirlenecektir. AB uyum çalışmalarının doğru ve etkin şekilde yürütülmesi için, Bakanlığın sorumlu olduğu müzakere fasıllarında yer alan konular başta olmak üzere, Bakanlık çalışanlarının AB hakkında yeterli ve doğru bilgiye sahip olmaları amaçlanmaktadır.

Bakanlık politikalarının, faaliyetlerinin ve sunduğu hizmetlerin kamuoyuna ulaşımını kolaylaştırmak, toplumun bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmek, üreticilerin yeni teknolojileri öğrenmesini ve benimsemesini sağlayarak toplumun refah seviyesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

Çiftçilere sunulan eğitim-yayım ve danışmanlık çalışmaları ile çiftçilerin bilgi ihtiyaçlarının zamanında karşılanması, kaliteli üretim ve birim alandan daha fazla verim alınmasını da beraberinde getirecektir. Ayrıca tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması çalışmaları ile çiftçi, araştırmacı ve yayımcı işbirliği sağlanarak, yeniliklerin çiftçiye ulaşması ve çiftçi problemlerinin çözümü yoluna gidilecektir.

2-Uluslararası standartları gözeterek, üretimden tüketime kadar doğal kaynakların ve insan sağlığının korunması amacıyla gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak

Birincil üretim de dahil olmak üzere gıda ve yemlerin üretimden tüketimine kadar geçirdiği tüm aşamalarda güvenilirliğinin sağlanması ile tüketici sağlığının en üst düzeyde korunması önem arz etmektedir. Gıda ve yem resmi kontrollerinin etkin olarak gerçekleştirilmesiyle, insan ve hayvan sağlığı ile tüketici menfaatinin en üst seviyede korunması için güvenilir gıda arzının sağlanması ve sektörde haksız rekabetin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Gıda ve yem güvenilirliği alanındaki olası risklerin tespiti yapılarak bu konularda uluslararası standartların gözetildiği, bağımsız, tarafsız, şeffaf ve bilimsel esaslara göre yürütülen risk değerlendirmesi çalışmalarına devam edilmesi hedeflenmektedir.

Güvenilir gıda konusunda tüm taraflarla işbirliği yapılması, güvenilir gıda bilincinin toplumun tüm kesimlerince benimsenmesi son derece önemlidir. Bu açıdan tüketicilerin de gıdaları güvenilir bir şekilde nasıl tüketeceklerini bilmeleri ve bu yönde bilinçlendirilmeleri hedeflenmektedir.

3-Bitki sağlığını koruyucu tedbirler almak, hayvan hastalık ve zararlılarını kontrol ve eradike etmek, hayvan refahını sağlamak

Bitkisel üretimde kalitenin artırılması, ürün kayıplarının önlenmesi, üretim maliyetlerinin düşürülmesi, çevre ve insan sağlığına duyarlı üretim tekniklerinin geliştirilerek uygulamaya aktarılması amaçlanmaktadır. Bitki sağlığı uygulamalarında entegre mücadele prensiplerinin benimsenmesi ve etkin olarak uygulanması gerekmektedir. Biyolojik ve biyoteknik yöntemlerin yaygın olarak kullanılması ve desteklenmesi ile zararlı organizmaların kontrolü, gereksiz kimyasal kullanımı ve kalıntının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Güvenilir gıda arzını esas alan hayvan sağlığı uygulamaları yoluyla; insan ve çevre sağlığını korumak, hastalık ve zararlılardan dolayı oluşacak ekonomik kayıpları azaltarak arzulanan üretim seviyelerine ulaşmak, hayvan refahını korumak, üreticilerin gelir seviyelerini artırmak, ulusal ve uluslararası ticareti kolaylaştırmak amaçlanmaktadır.

4-Kırsal ekonomiyi geliştirmek, kırsal alanların tarımsal, sosyal ve fiziki altyapısını iyileştirmek

Kırsal alanda yaşam kalitesinin ve refahın artırılarak, sosyo-ekonomik açıdan daha yaşanabilir bir seviyeye getirilmesi amaçlanmaktadır. Kırsal ve kentsel yaşam alanlarındaki sosyo-ekonomik gelişim farklılıklarının ortadan kaldırılması ve refahın artırılması için gençler ve kadınlar açısından kırsal alanlar cazip hale getirilecektir. Kırsal kalkınma, tahsis edilen ulusal ve uluslararası fonlarla finanse edilecektir. Bu kapsamda yerel kaynakların değerlendirilmesi sağlanacak, iş ve yaşam koşulları iyileştirilecektir. Tarım dışı istihdam alanları çeşitlendirilerek kırsal turizm, el sanatları gibi faaliyetlerle üreticilerin gelir ve istihdam olanakları artırılacak, fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Kaynakların rasyonel kullanımı açısından toprak ve su kaynaklarının korunması, kullanılması ve arazi kullanım planlarının yapılması büyük önem taşımaktadır. Tarımsal sulamadan beklenen üretim ve kalite artışının sağlanması amacıyla çalışmalar yürütülecektir.

Tarım yapılamayan ve düşük verimli topraklar tarıma kazandırılacak, kullanımının sürdürülebilirliği için gerekli tedbir ve destekler sağlanacaktır. Çevresel anlamda korunması gerekli hassas bölgelerde üretim yapan çiftçilerin, çevreye ve toprak yapısına zarar vermeyen üretim modellerini kullanarak kayıtlı ve kontrollü üretim yapmaları ve üreticilerin tarım-çevre konusunda bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

5-Su ürünleri kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir işletimini sağlamak, su ürünleri üretimini geliştirmek

Üretime ilişkin istatistiki veriler ve saha gözlemlerine göre, kirlilik, aşırı avcılık, iklim değişikliği vb. nedenlerle avcılık yoluyla elde edilen su ürünlerinin miktarında önemli bir artış yaşanmayacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle üretimin avcılık yolu ile artırılması imkânı bulunmadığından, avcılığın sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda yapılması ve su ürünleri yaşama alanlarının korunması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda kaynakların korunması, su ürünleri üretiminin devamlılığını sağlamada belirleyici faktördür.

Su ürünlerinin yaşam alanlarının ve kaynakların korunmasını, kullanım dengesi gözetilerek işletilmesini sağlamak amacıyla; su ürünlerinin avcılık miktarlarının izlenmesi, stoklar ve avlanılacak miktarlara ilişkin bilgi edinilmesi, türlere ilişkin yönetim planlarının hazırlanması, alıcı ortam izleme çalışmalarının yapılması, lagün yönetim planlarının hazırlanması ve ülkemiz balıkçılarının uluslararası sularda avcılık yapabilme imkanlarının genişletilmesi amaçlanmaktadır.

6-Tarımsal üretimde kalite ve verimliliği artırmaya yönelik araştırma-geliştirme çalışmaları yürütmek

Her geçen gün çok daha fazla nüfusu beslemek zorunda olan tarımın, stratejik bir sektör olduğu gerçeği, gün geçtikçe daha fazla anlaşılmaktadır. Tarımsal kaynakları korumak, iyileştirmek, devamlılığını sağlamak, üretimde verim ve kaliteyi artırmaya yönelik yöntem ve teknolojiler geliştirmek, yaygınlaştırmak, tarım ürünlerine erişilebilirliği ve gıda güvencesini sağlamak hedeflenmektedir.

İç ve dış pazarın talep ettiği yeni tür ve çeşitler ile modern teknolojiler sektöre kazandırılacak ve kitle yayım araçlarının desteği ile yaygınlaştırılacaktır. Böylece üretim, verim ve kalite artırılabilecek, ürün çeşitliliğine katkı sağlanacaktır.

Çeşit zenginliği yaratılarak, pazara arz süresinin uzatılmasına, yüksek verimli ve kaliteli, sofralık ve teknolojik değerlendirmeye uygun, biyotik ve abiyotik streslere dayanıklı/tolerant yeni çeşitlerin ıslahına, sık dikime uygun bodur ve yarı-bodur anaç

ıslahına, çevreye-dost yoğun bahçecilik tekniklerinin geliştirilmesine, hasat ve hasat sonrası ürün ve kalite kayıplarının azaltılması için yeni yöntemler geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Araştırma enstitülerimiz kendi görev alanında ulusal ve uluslararası anlamda yapılacak işbirlikleri ile fon kaynakları çeşitlendirilerek uzmanlaşmış bir kurum olmak üzere güçlendirilecektir. Ayrıca enstitülerimizin ilgili kamu ve özel sektör kurumları ile çalışabilecek düzeye ulaştırılması hedeflenmekte olup, bu amaçla tüm enstitülerimizde Özel Sektör Araştırma Ofisleri açılacaktır.

7-Kurumsal kapasiteyi geliştirmek

İhtiyaç duyulan doğru veriye hızlı erişimin büyük önem arz ettiği günümüzde, üretilen projelerin kullanıcılar tarafından sorunsuz işletilmesi, projelerin birbirleri ile entegrasyonu, verilerin gizlilik, bütünlük, erişilebilirlik ilkelerini sağlayabilmesi için bilişim altyapılarının doğru bir şekilde kurgulanması, yazılım uygulama ve sistemlerinin doğru entegrasyonu ile mümkün olacaktır. Bu nedenle Bakanlık bünyesinde bilişim sistemlerinin gelişimini sağlamak ve etkinliğini artırmak amaçlanmaktadır.

İnsan kaynaklarının görev, yetki ve sorumlulukları açık olarak tanımlanmış halde, liyakat ve kariyer esas alınarak tüm teşkilata dengeli dağılımının sağlanması çalışmaları devam edecektir. Personelin istek ve beklentileri dikkate alınarak mesleki ve kişisel gelişimlerini artırmaya yönelik düzenli eğitimler gerçekleştirilecektir. Bakanlık birimlerinde yürütülen İç Kontrol Sistemi çalışmaları ile kamu ve insan kaynaklarının kaliteli, etkin, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca personel ve diğer paydaşlar için hizmet alanlarında fiziki ve teknik koşulların üst düzeyde sağlanması ve sürdürülebilir kılınması için çalışmalar yapılacaktır.

